

- w brzmieniu po sprostowaniu -

Sygn. akt VII Kz 379/17

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Rafał Olszewski

Protokolant: st. sek. sądowy Kamila Pawłowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej C. - P. w C. M. W.

po rozpoznaniu w sprawie **F. O.**, s. A. i L.,

ur. dnia (...) w C.

podejrzanego o przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 157 § 1 k.k., art. 190 § 1 k.k.,

zażalenia wniesionego przez obrońcę podejrzanego F. O.

w dniu 9 sierpnia 2017r.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 2 sierpnia 2017r.

w sprawie XI Kp 344/17, PR 2 Ds. 805.2017

w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego

aresztowania

na podstawie art. 437§1 k.p.k.

postanawia:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2017r. w sprawie XI Kp 344/17, PR 2 Ds. 805.2017 na podstawie art. 249 § 1 k.p.k., art. 250 § 1 i 2 k.p.k., art. 251 § 1 i 2 i 3 k.p.k., art. 258 § 1 pkt 1 i 2 i § 2 i § 3 k.p.k. zastosował wobec podejrzanego F. O., syna A. i L. z domu M., ur. (...) w C., zatrzymanego w dniu 31 lipca 2017 roku o godz. 12:30 środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 (trzech) miesięcy od dnia 31.07.2017 roku godz. 12:30 do dnia 29.10.2017 roku godz. 12:30.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone w drodze zażalenia wniesionego przez obrońcę podejrzanego F. O.. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił on:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść poprzez błędne przyjęcie, iż:

a) zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania uzasadnione jest obawą podejmowania przez F. O. prób ukrycia się bądź ucieczki podczas pobytu na wolności, a także nakłaniania świadków do złożenia fałszywych zeznań, gdy tymczasem podejrzany F. O. złożył w sprawie obszernie wyjaśnienia przedstawiając swoją wersję zdarzeń, o których mowa w przedstawionych mu zarzutach, co więcej w toku przesłuchania w dniu 2 sierpnia 2017 r. z całą stanowczością zapewnił on, że nie chce kontaktować się z rodziną, a nawet zgadza się na orzeczenie względem niego obowiązku opuszczenia zajmowanego lokalu, co sprawia, iż w pełni uzasadnionym jest przyjęcie, że podejrzany nie jest zainteresowany jakkolwiek ucieczką, ukrywaniem się, a także mataczeniem i nie będzie utrudniał prawidłowego toku niniejszego postępowania, co tym samym w pełni uzasadnia zastosowanie wobec niego środka o charakterze wolnościowym w miejsce najsurowszego ze środków zapobiegawczych;

b) zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania uzasadnione jest obawą popełnienia przez F. O. przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu na szkodę osób najbliższych – pokrzywdzonych albowiem popełnieniem takich przestępstw groził, gdy tymczasem podejrzany F. O. w trakcie przesłuchania w dniu 2 sierpnia 2017 r. z całą stanowczością zapewnił, że nie chce kontaktować się z rodziną już wybaczył bratu i nie chce mieć z nim nic do czynienia, co sprawia, iż w chwili obecnej nie zachodzi uzasadniona obawa, iż podejrzany popełni przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, a Sąd winien uwzględnić aktualne stanowisko podejrzanego w tym przedmiocie wyrażone przez niego w toku ostatniego przesłuchania;

c) popełnienie przez podejrzanego zarzucanych mu przestępstw jest w świetle zgromadzonego materiału dowodowego wysoce prawdopodobne, a wskazują na to m.in. zeznania P. G., gdy tymczasem zeznania powyższego świadka przeczą wersji zdarzeń przedstawianej przez pokrzywdzonych, a znajdujących odzwierciedlenie w przedstawionych podejrzanemu zarzutach, z kolei potwierdzają one bieg wydarzeń prezentowany przez podejrzanego;

2. obrazę przepisu postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 251 § 3 k.p.k. poprzez nie wyjaśnienie dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego, aniżeli tymczasowe aresztowanie pomimo faktu, iż jest to ustawy wymóg każdego postanowienia o zastosowaniu tegoż środka.

Mając na uwadze powyższe zarzuty obrońca podejrzanego wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i uchylenie stosowanego wobec podejrzanego F. O. tymczasowego aresztowania, względnie o jego zmianę na środek zapobiegawczy łagodniejszego rodzaju. Obrońca wniósł również o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej podejrzanemu z urzędu w postępowaniu zażaleniowym, które to koszty nie zostały dotychczas uiszczone w całości, ani też w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie obrońcy podejrzanego F. O. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy trafnie przyjął, iż w sprawie istnieją przesłanki ogólne określone w art. 249 § 1 k.p.k., uzasadniające zastosowanie wobec podejrzanego F. O. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Zgromadzony dotychczas materiał dowodowy w wysokim stopniu uprawdopodobnia bowiem popełnienie przez podejrzanego zarzucanych mu przestępstw. Dowodami obciążającymi podejrzanego, wskazującymi na fakt popełnienia zarzucanych mu przestępstw są w szczególności: zeznania pokrzywdzonych: D. O. (1) (K.28-29,107-108), L. O. (K.19-20,100-101), P. O. (K.23- 24), O. O. (K.92-93) i A. P. (K.38-39), zeznania świadków: D. D. (K.111-112), A. K. (K. 164-165), P. K. (K.168-169), D. O. (2) (K.171-172), A. O. (K. 174-175) oraz zebrana w sprawie dokumentacja fotograficzna (K.126-128), oględziny miejsca zdarzenia (K.129-135) oględziny zabezpieczonej siekiery (K.4-6).

Podejrzany F. O. nie przyznał się do popełnienia zarzucanych mu przestępstw i wyjaśnił, że nie dopuścił się zarzucanych mu czynów i przedstawił odmienną wersję przebiegu zdarzeń, która pozostaje jednak w sprzeczności ze wskazanymi powyżej zeznaniami pokrzywdzonych i świadków.

W tym miejscu należy podkreślić, że na etapie stosowania tymczasowego aresztowania nie jest konieczne ustalenie prawdopodobieństwa popełnienia przestępstwa przez danego podejrzanego w takim stopniu, który prowadziłby

do przypisania mu tego przestępstwa w wyroku i dlatego też nie jest konieczne przeprowadzenie kompleksowej oceny zebranych w sprawie dowodów, w tym wyjaśnień podejrzanego a wystarczające jest, że zgromadzone dowody, pozwalają na przyjęcie istnienia dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez podejrzanego zarzucanego mu przestępstwa, przy czym nie jest to równoznaczne z udowodnieniem tego, że podejrzany jest sprawcą zarzucanego mu czynu. Należy jednak podkreślić, że pełna, stanowcza i jednoznaczna ocena materiału dowodowego oraz przyjęcie ostatecznej kwalifikacji prawnej czynu nastąpi w fazie wyrokowania, tj. po przeprowadzeniu całego postępowania.

Zdaniem Sądu Odwoławczego na gruncie sprawy niniejszej oprócz spełnienia przesłanki ogólnej z art. 249 k.p.k. została również zrealizowana przesłanka szczególna z art. 258 § 2 k.p.k. Nie ma też wątpliwości co do tego, że podstawą zastosowania art. 258 § 2 k.p.k., jako podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, jest grożąca podejrzanemu realnie surowa kara pozbawienia wolności, a nie samo ustawowe zagrożenie, wynikające z ustawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 17.9.1999 r., sygn. akt II KZ 86/99 oraz z 3.4.2007 r., sygn. akt WZ 11/07, a także postanowienia Sądów Apelacyjnych: w Katowicach z 21.2.2001, sygn. akt II AKz 121/01, w Krakowie z 16.2.2005, sygn. akt II AKz 53/05, we Wrocławiu z 9.3.2005, sygn. akt II AKz 94/05 i z 14.12.2006, sygn. akt II AKz 635/06). Sąd orzekający w przedmiocie stosowania tymczasowego aresztowania zobowiązany jest zatem ustalić, czy orzeczenie wobec podejrzanego takiej „surowej” kary jest realne.

Podkreślić należy, że ustawodawca w art. 258 § 2 k.p.k. przewidział, iż surowość grożącej represji jest wystarczającą podstawą dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania właśnie poprzez stosowanie tymczasowego aresztowania (por. uchwała SN z dnia 19 stycznia 2012 roku, I KZP 18/11, OSNKW 2012/1/1, postanowienie SA w Katowicach z dnia 4 lipca 2001 roku, II AKz 488/01, OSA 2002/2/15, postanowienie SA w Katowicach z dnia 3 listopada 2010 roku, II AKz 719/10, LEX nr 686880). Sąd Najwyższy wielokrotnie wyrażał pogląd, że „jeżeli przestępstwo jest zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, to z mocy prawa istnieje domniemanie, że może być konieczne wymierzenie surowej kary. Z kolei, groźba wymierzenia takiej kary może skłaniać, w tym wypadku podejrzanego, do podejmowania działań zakłócających, czy wręcz uniemożliwiających prawidłowy tok postępowania. Istnienie takiego domniemania pozwala na podejmowanie decyzji w kwestii tymczasowego aresztowania. W takim przypadku nie jest konieczne prognozowanie sądowego wymiaru kary, co nie jest przecież możliwe na tym etapie” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1996 roku, sygn. akt. IVKZ 119/96, uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 roku, sygn. akt I KZP 18/11). Pogląd ten zachował swoją aktualność także na gruncie aktualnego brzmienia przepisu z art. 258 § 2 k.p.k.

W przedmiotowej sprawie to wysokie prawdopodobieństwo wymierzenia podejrzanemu realnie surowej kary wynika z uwagi na następujące okoliczności: charakter popełnionych przez F. O. czynów, stopień ich społecznej szkodliwości, liczbę osób pokrzywdzonych zachowaniem podejrzanego, a nade wszystko na zagrożenie ustawowe wynikające z faktu zarzucenia podejrzanemu popełnienia zbrodni wyczerpującej znamiona art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k.. Przystępstwo to zagrożone jest karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 8 lat. Zatem z uwagi na realną groźbę wymierzenia surowej kary, zachodzi uzasadniona obawa, że podejrzany, przebywając na wolności, może podejmować działania utrudniające prawidłowy przebieg postępowania w celu uniknięcia odpowiedzialności karnej, w szczególności polegające na próbie ucieczki lub ukrywania się oraz poprzez podejmowanie bezprawnych działań zmierzających do wpłynięcia na zeznania świadków.

Trafne jest przy tym stanowisko Sądu Rejonowego, że występuje określona w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. przesłanka szczególna zastosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania polegająca na obawie, że podejrzany może nakłaniać świadków do składania fałszywych zeznań. Podejrzany zna świadków oraz miejsca ich zamieszkania, ma też świadomość treści składanych przez nich zeznań. Mając na uwadze charakter oraz ilość czynów, których popełnienie zarzuca się podejrzanemu, należy uznać, że zachodzi uzasadniona obawa, iż w przypadku pozostawania na wolności podejrzany F. O. mógłby podjąć bezprawne działania mające na celu wpłynięcie na świadków, którzy w zdecydowanej większości są pokrzywdzonymi w sprawie, w celu skłonienia ich do zmiany treści składanych zeznań w sposób dla niego korzystny.

Wskazywana powyżej okoliczność ma charakter domniemania prawnego, nie jest zatem konieczne dowodowe wykazywanie, aby F. O. w przeszłości konkretne działania w tym kierunku już podejmował. Warunkiem przyjęcia obawy matactwa, jako przesłanki tymczasowego aresztowania nie jest stwierdzenie, że matactwo zostało dokonane. Sąd ma badać czy podejrzany może zachować się w ten sposób, a nie to, czy już tak postąpił. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 marca 2013 roku, sygn. akt II AKz 97/13). Źródłem obaw w tym zakresie jest bowiem wyłącznie groźba wymierzenia surowej kary.

W ścisłym powiązaniu z przesłanką określoną w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. pozostaje podstawa stosowania środka zapobiegawczego wskazana w art. 258 § 3 k.p.k.. Podejrzanemu zarzucono popełnienie zbrodni usiłowania zabójstwa oraz umyślnych występków, w tym skierowanych przeciwko zdrowiu, nadto podejrzanemu zarzucono popełnienie przestępstw polegających na kierowaniu gróźb dokonania wobec pokrzywdzonych czynów stwarzających poważne zagrożenie dla ich bezpieczeństwa, a nawet życia. W takiej sytuacji należy uznać, że zachodzi uzasadniona obawa, iż podejrzany w przypadku pozostawania na wolności może popełnić przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu pokrzywdzonych, zwłaszcza, że popełnieniem takich przestępstw groził, zna miejsca zamieszkania pokrzywdzonych. Zapewnienia składane przez podejrzanego w toku wyjaśnień, że nie chce kontaktować się z rodziną, już wybaczył bratu i nie chce się z nim kontaktować, należy uznać za gołosłowne oświadczenia zmierzające do uzyskania korzystnej decyzji w zakresie postępowania polegającej na odstąpieniu od stosowania tymczasowego aresztowania. W tym miejscu nie sposób nie zauważyć, iż pewne zdziwienie budzi oświadczenie podejrzanego, że wybaczył on bratu w stosunku do, którego ciąży na podejrzanym zarzut usiłowania zabójstwa.

Podkreślenia wymaga także to, że każdorazowo zastosowanie wobec podejrzanego czy oskarżonego jakiegokolwiek środka zapobiegawczego, stanowi dla niego dolegliwość. Wynika to z samej istoty środków zapobiegawczych. W przypadku stosowania środków zapobiegawczych dochodzi do kolizji interesów. W przedmiotowej sprawie z jednej strony występuje interes podejrzanego, z drugiej zaś - interes wymiaru sprawiedliwości wyrażający się w konieczności w pełni skutecznego zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w niniejszej sprawie, oraz bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych.

Etap na jakim znajduje się obecnie postępowanie, nie uzasadnia również zmiany zastosowanego środka zapobiegawczego na inny o charakterze wolnościowym. Prawidłowy przebieg niniejszego postępowania gwarantuje wyłącznie środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym. Zachodzi bowiem konieczność zagwarantowania niezakłóconego przebiegu postępowania przygotowawczego w dalszej jego części. W związku z powyższym bezwzględnie konieczne jest zapewnienie takich warunków postępowania aby uniemożliwić podejrzanemu utrudnianie trwającego postępowania, które dopiero się rozpoczęło. Koniecznym będzie bowiem przeprowadzenie szeregu dalszych czynności procesowych. Tym samym ewentualne zastosowanie wobec podejrzanego środków zapobiegawczych o charakterze wolnościowym w chwili obecnej nie byłoby skuteczne z powodu obaw wskazanych powyżej. Żaden niez izolacyjny środek zapobiegawczy nie zabezpieczyłby postępowania w sposób rzeczywisty przed próbami skontaktowania się podejrzanego z innymi osobami, ani przed ucieczką i ukrywaniem się

Należy podnieść, że jak wskazano powyżej w realiach przedmiotowej sprawy i na obecnym etapie postępowania interes wymiaru sprawiedliwości wyrażający się w konieczności w pełni skutecznego zabezpieczenia toku postępowania oraz bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych, przeważa nad interesem podejrzanego uzasadniając stosowanie środka zapobiegawczego.

Nie zasługuje na uwzględnienie wniosku adwokata A. I., występującej w sprawie w charakterze obrońcy z urzędu podejrzanego F. O. o przyznanie wynagrodzenia za udzielenie pomocy prawnej z urzędu podejrzanemu poprzez wniesienie zażalenia na postanowienie o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania i obronę przed Sądem drugiej instancji. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu nie daje podstawy prawnej do zasądzania odrębnej opłaty za udział w posiedzeniach dotyczących incydentalnych czynności procesowych np. w przedmiocie tymczasowego aresztowania. Ustalone w wyżej wymienionym rozporządzeniu opłaty w formie stawki minimalnej lub jej wielokrotności obejmują bowiem zapłatę

za wszystkie czynności procesowe wiążące się z obroną świadczoną z urzędu w postępowaniu przygotowawczym, przed sądem pierwszej instancji czy też przed sądem odwoławczym. Wynagrodzenie za wniesienie zażalenia na postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania oraz obronę w postępowaniu odwoławczym w zakresie związanym z rozpoznaniem tego zażalenia stanowi element wynagrodzenia należnego za obronę podejrzanego w postępowaniu przygotowawczym. obrońcy nie przysługują odrębne wynagrodzenia za obronę podejrzanego w postępowaniu przygotowawczym i za poszczególne czynności incydentalne stanowiące integralne elementy obrony w tej fazie postępowania.

Przepisy § 18 wskazanego powyżej Rozporządzenia dotyczą wyłącznie sytuacji, w której adwokat został wyznaczony jako obrońca z urzędu tylko do określonej czynności postępowania.

Podsumowując, wobec spełnienia przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania, wymienionych w treści przepisów art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 1 pkt 1 i 2 i § 2 i § 3 k.p.k. i braku przesłanek negatywnych z art. 259 k.p.k., Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 437 § 1 k.p.k. zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.